

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Átdolgozás-e a kazettaborítók magyar nyelvű kiadása?

Ügyszám: SZJSZT 25/2004/1-2

A bíróság által feltett kérdések:

1. A periratok között is megtalálható, de szükség esetén a felperes jogi képviselője által rendelkezésre bocsátott legalább 3-3 VHS kazettaborító, DVD kazetta borító tekintetében állapítsa meg a szakértő, hogy külföldi gyártású filmek esetében a felperes által elkészített, magyar nyelvű kazetta borító egyéni, eredeti jellegű alkotásnak minősül-e, vagy sem.
2. Állapítsa meg a szakértő a periratok közül választott, vagy a felperes jogi képviselője által rendelkezésre bocsátott hirdetési- és reklámanyagok közül 3-3 minta alapulvételével azt, hogy a felperes által elkészített reklám, hirdetési anyagok megtervezésével, amelyek külföldi gyártású filmek reklámozására szolgáltak, egyéni, eredeti jellegű alkotást hozott-e létre a felperes, vagy sem.
3. Állapítsa meg a szakértő, hogy magyar filmek kazetta borítójának készítésekor, illetőleg reklámanyag készítésekor a felperes által végzett tervezési munka eredeti alkotás létrehozásával járt-e, vagy sem, a szakmában szokásos módon a kazettaborítón a forgalmazó, vagy pedig a kazettaborító tervezőjének nevét kell-e feltüntetni, esetleg mindkettőt.

Az eljáró tanács szakvéleménye:

Ad 1. Az eljáró tanács a bírósági megkeresést meghaladóan nem csak 3-3, hanem további kazettaborítók (az eredeti angol nyelvű és a magyar kiadás) összehasonlítását is elvégezte szakvéleménye kialakításához.

Az eljáró tanács egyöntetű véleménye, hogy a felperes által elkészített magyar nyelvű kazettaborítók nem minősülnek egyéni, eredeti jellegű alkotásnak. A külföldi és a magyar borító közt fellelhető különbségek a vizsgált borítók tekintetében nem érik el azt a szintet, amely az egyéni eredeti alkotás megjelenéséhez szükséges. A különbségek technikai jellegűnek minősíthetők, leginkább az angol és a magyar szöveg közti terjedelmi különbségek miatt, valamint a kazettatokok méretkülönbségei okán. Az eltérések nem tervezői, hanem inkább operátori munkát igényelnek. A per adataiból megállapítható, hogy felperes szigorúan korlátozva is volt a magyar nyelvű mutációk elkészítésében, hiszen a számára átadott utasításgyűjtemények (ún. „style-guide”) előírásai szerint kellett dolgoznia. Ezek az utasítások eleve kizárták az egyéni eredeti alkotás létrehozását, s ennek a felperes eleget is tett, tehát a magyar nyelvű borítók nem minősíthetők önálló alkotásnak.

Azon esetekben, ahol felperes nem kapott a fentiek szerinti szigorú utasítást, – saját előadása szerint – az interneten keresett az adott műhöz kapcsolódó anyagokat (így: plakátot, stb.), s ezek alapján készítette el a megrendelt anyagot. Ezen eljárásból az is kikövetkeztethető, hogy

felperesnek nem is állt szándékában egyéni és eredeti alkotásokat létrehozni. Elfogadta a filmforgalmazó szakmának azon elvárását, mely szerint az eredeti mozifilmet a kazettákon illetve azok hirdetési anyagain a fogyasztónak a világ bármely táján fel kell ismernie. Ennek egyetlen és legjobb módja az, hogy a film első forgalomba kerülésekor készült arculatot kell a megfelelő nyelvű mutációban megtartani.

Ad 2. Az eljáró tanács a ... című filmek hirdetési- és reklámanyagait vizsgálta meg. E kérdésre is ugyanaz a megállapítás: nem jött létre egyéni eredeti alkotás. A felperes a rendelkezésére bocsátott utasításgyűjtemények és a külföldi forgalmazó egyéb anyagai alapján a magyar feliratok, szövegek megfelelő elhelyezésével készítette el alperes számára a kért anyagokat. Itt is érvényesek az 1. pontnál írtak, mely szerint, ha felperes nem kapott pontos eligazítást, akkor saját maga kereste meg az interneten az eredeti filmplakátokat, egyéb anyagokat. E tevékenységgel felperes munkája nyilvánvalóan nehezebbé vált, de úgy véljük, ennek a többletmunkának az értékelése nem tartozik a szerzői jogvédelem körébe.

Ad 3. Az eljáró tanács az eredeti filmplakátok és a filmek kazettaborítóit hasonlította össze. A kazettaborítókon egyértelműen a filmplakátokon szereplő motívumok jelennek meg. Ezek sem utalnak eredeti alkotásra. Kisebb különbségek észlelhetők az elrendezésben, illetve a tipográfia esetében, azonban itt sem éri el a változtatás az eredetiség szintjét. A filmplakátokhoz képest a borítók nem mutatnak olyan szerzői, az alkotó személyiségére utaló eredetiséget, amely megalapozhatná a szerzői jogvédelemhez, – ideértve a név feltüntetéséhez – való igényt. A név feltüntetése ezen esetben képezhetne volna a felek közötti szerződés tárgyát, de a szerzői jogi törvény ezen esetre álláspontunk szerint nem vonatkozik.

Az eljáró tanács azt állapította meg, hogy a felperes a magyar filmek borítói esetében is betartotta azt a szakmai elvárást, amelyet a 1. pontnál részleteztünk, azaz nem törekedett – helyesen – az eredeti mozifilmarchívum megváltoztatására, hiszen a forgalmazónak az az egyértelmű érdeke, hogy a kazettavásárlók illetve kölcsönzők azonnal felismerjék már a borítóról a mozikból ismert filmeket.

Budapest, 2004. szeptember 28.

dr. Horváth Zoltán
a tanács elnöke

dr. Gyóri Erzsébet
a tanács előadó tagja

Sárány Győző
a tanács szavazó tagja

A bíróság végzéseiben elrendelte a Szerzői Jogi Szakértő Testület által SzJSzT-25/04. számon elkészített szakértői vélemény kiegészítését.

Az eljáró tanács szakvéleménye:

A bíróság a felperesi észrevételek nyomán felhívta az alperest további anyagok csatolására, s a felperes is becsatolt az általa fellelt anyagokról fénymásolatot.

Az eljáró tanács a 2004. szeptember 28-i szakvéleménye elkészítésekor is jóval több, mint (a Bíróság által kért) 3 – 3 kazettaborítót vizsgált meg, amint arra a szakvéleményben utalt, de most eleget téve az újabb bírósági felkérésnek az igen nagy mennyiségű pótlólag csatolt anyagot – két alkalommal is – áttekintette, és elvégezte az összehasonlítást az angol és a magyar nyelvű anyagok tekintetében.

Az eljáró tanács az összehasonlítás végeztével megállapította, hogy az SzJSzT-25/04. szám alatt kiadott szakértői véleményét mindenben fenntartja, azt semmilyen mértékben nem kívánja megváltoztatni, s a korábrinál még terjedelmesebb anyag megtekintése csak megerősítette abban a véleményében, hogy *a felperes által készített magyar nyelvű kazettaborítók, hirdetési- és reklámanyagok nem minősülnek egyéni, eredeti jellegű alkotásoknak.*

A fenti véleményét az eljáró tanács az alábbiak kifejtésével indokolja:

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban Szjt.) 1. § (1)-(2)-(3) és a 4. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt rendelkezéseket kell a jelen ügy tényeivel összevetni, s eldönteni, hogy felperes egyéni, eredeti jellegű alkotásokat hozott-e létre.

Az Szjt. 1. §-a határozza meg a szerzői jogi védelem tárgyát:

- „1. § (1) Ez a törvény védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat.
- (2) Szerzői jogi védelem alá tartozik - függetlenül attól, hogy e törvény megnevezi-e - az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotása. Ilyen alkotásnak minősül különösen:...
- h) a rajzolás, festés, szobrászat, metszés, könyomás útján vagy más hasonló módon létrehozott alkotás és annak terve,...
- (3) A szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.”

A per tárgyát képező alkotások kétségkívül a művészet területére esnek, nevesítve alkalmazott grafikai művek, így az Szjt. tárgyi hatálya alá tartoznak. A (3) bekezdés feltételeinek is megfelelnek a művek: az alkotások szellemi tevékenység eredményei, egyéni, eredeti jelleggel bírnak, önálló, kreatív gondolatiság jellemzi azokat.

A továbbiakban tehát azt kell vizsgálnunk, hogy a szerzői jog kit illet:

- „4. § (1) A szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta (szerző).
- (2) Szerzői jogi védelem alatt áll - az eredeti mű szerzőjét megillető jogok sérelme

nélkül - más szerző művének átdolgozása, feldolgozása vagy fordítása is, ha annak egyéni, eredeti jellege van.”

A per adataiból egyértelműen megállapítható, s ezt a felperes sem vonta kétségbe, hogy a perben szereplő angol nyelvű anyagok keletkeztek először. Az előbbieken rögzítettük, hogy azok egyéni, eredeti alkotások (számunkra legalábbis más adat nem merült fel, s ez nem is tárgya a pernek, így az eljáró tanács vizsgálódásának sem), tehát a szerzői jog az – előttünk ismeretlen – személyeket, a műveket megalkotó szerzőt/szerzőket illeti meg az angol verziók tekintetében.

Az eljáró tanács vizsgálódásának a (2) bekezdésre kellett irányulnia, azaz jelentik-e a magyar verziók az angol művek átdolgozását, feldolgozását, mert ha azoknak egyéni, eredeti jellegük van, a magyar verziók is szerzői jogi védelem alatt állnak.

Tehát hangsúlyozni kell, hogy az Szjt. 4. §-ának (2) bekezdése az átdolgozások, feldolgozások esetében is csak az egyéni, eredeti jelleg megléte esetén biztosít szerzői jogi védelmet; *az egyéni, eredeti jelleg a származékos mű szerzői jogi oltalmának is elemi kritériuma.*

A 4. § (2) bekezdésének „- az eredeti mű szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül -” fordulatát nem volt szükséges vizsgálni, mivel alperes nyilvánvalóan rendelkezett azzal a joggal az eredeti szerzőktől, vagy a jogok felett rendelkezni jogosult külföldi partnertől, hogy magyar felirattal lássa/láttassa el a kazettákat és egyéb reklámanyagokat a magyarországi forgalmazás érdekében.

A fentiek után egyetlen vizsgálódási terület maradt: kimutatható-e az egyéni, eredeti jelleg a magyar verzióknál, vagy sem.

Az eljáró tanács részleteiben is megvizsgálta az angol és a magyar kazettaborítókat, valamint az egyéb hirdetési és reklámanyagokat, s természetesen észlelte is a különbségeket, de azt állapította meg, hogy ezek *a különbségek nem érték el azt a szintet, amely az egyéni, eredeti alkotás megjelenéséhez szükségesek. A különbségek technikai jellegűek, az angol és magyar szöveg közti terjedelmi különbségek és egyéb okok (pl. a kazettatokok méretkülönbségei) miatt álltak elő.*

Az eljáró tanács az egyezőségek és az eltérések vizsgálatát szerzői jogi szempontból értékelve, egyértelműen arra az álláspontra jutott, hogy a részletek összességét, az egyes kazettaborítók összbenyomását kell vizsgálni, változott-e a magyar verzió esetében az összbenyomás? A válasz egyértelműen nem. Olyan lényegi eltérések, amelyek az összbenyomást megváltoztatták volna, nem találhatók, tehát az egyes (kisebb-nagyobb) változtatások, eltérések nyomán nem jöttek létre egyéni, eredeti alkotások; átdolgozásról nem beszélhetünk, csak az angol verzió „megmagyarítása” történt.

Egyébként, mint azt az eljáró tanács az első szakvéleményében le is szögezte: a felperesnek ez volt a dolga, tartania kellett magát az utasításokhoz (a „style-guide”-okban leírtakhoz), vagy ha ilyen nem volt, akkor neki magának kellett keresnie az interneten olyan anyagokat, amelyek alapján az angol verzióval azonos megjelenésű magyar anyagot hozhatott létre.

A felperesnek a filmforgalmazó szakma azon alapvető követelményének kellett megfelelnie, amely szerint a világ bármely részén azonnali felismerhetőséget biztosító azonos megjelenést, „arculatot” kellett biztosítania – s ennek meg is felelt a felperes. Ez az azonossági igény azonban fogalmilag ki is zárja az egyéni, eredeti jelleget.

Természetesen az eljáró tanács nem visszafelé következtetett szakvéleményben („ha nem szabad különböznie, akkor nem is különbözik”), hanem az igen terjedelmes mennyiségű anyag alapos vizsgálata után döntött. Az anyag vizsgálata során kerestük a különbözőségeket, de amennyit felleltünk, az nem haladta meg a technikai szükségletet.

Korábbi véleményünkben sem hivatkoztunk szolgai másolásra, hiszen ez a „magyarítás” szükségessége miatt nem is lett volna lehetséges, de az határozott véleményünk, hogy a szolgai másoláson túllépő esetekben sem jön létre (így esetünkben sem) „automatikusan” szerzői jogvédelem alá eső új mű. *A szolgai másolás hiányán kívül ugyanis ahhoz is szükség van az egyéni, eredeti jelleg megállapításához, hogy legyen lehetőség egy adott feladat valóban egyéni módon való megoldására; hogy a feladat keretei maguk ne határozzák meg a létrehozandó produkció minden lényeges elemét. A felperesnek pedig olyan feladatot kellett megoldania, ahol minden lényeges elem pontosan elő volt írva, meg volt határozva a megbízó által.*

A szakvélemény kialakításához szükségtelen minden egyes angol és magyar borító vonatkozásában az észlelt apró különbségek tételes felsorolása, mert ez semmit nem változtat azon a megítélésünkön, hogy ilyen és hasonló esetekben a két összehasonlítandó munka összbenyomásából kell kiindulni. Amennyiben a szakértő szemével – a kisebb részletekben való eltérések ellenére – a későbbi munka nem mutat egyéni, eredeti jelleget, úgy *csak az eredeti mű kisebb (hozzájárulással történt) megváltoztatásáról van szó.*

A fentiek alapján a bemutatott magyar nyelvű kazettatokok és egyéb reklámanyagok szerzőjének az eljáró tanács továbbra is az eredeti (számára ismeretlen) szerzőt/szerzőket tekinti, s így a szerzői jogok is őt/őket illetik, s nem felperest.

Egyébként a Szerzői Jogi Szakértő Testület több korábbi (nyilvánosságra is hozott) szakvéleményében is hasonló eljárás alapján adott szakvéleményt, azaz az összbenyomás alapján döntött, s nem a kisebb-nagyobb eltérésekhez fűzött valamilyen automatizmus alapján („ha nem pont olyan, akkor új mű született”) szerzői jogi védelmet.

Ilyen jellegű vélemény született például az SzJSzT 7/92., a 21/95.vagy a 22/98. sz. ügyekben.

Budapest, 2004. október 10. és november 24.

dr. Horváth Zoltán
a tanács elnöke

dr. Győri Erzsébet
a tanács előadó tagja

Sárkány Győző
a tanács szavazó tagja